

Nr 326.

Av herr **Spetz m. fl.**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändring i kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370), m. m.

Enligt kommunalskattelagen skall en jordbruksfastighet åsättas taxeringsvärde efter ortens pris, varmed enligt anvisningarna förstås det värde den kan betinga i en förständig köparens hand. Vid taxeringen måste därför hänsyn tagas till alla de omständigheter, som i ena eller andra riktningen påverka saluvärdet. Det ligger i sakens natur, att därvid vissa schabloner måste användas för att bemästra de svåra omdömesfrågor det här rör sig om. Detta gör sig särskilt gällande i fråga om värdering av skogsmark och växande skog. För denna värdering gäller i princip att denna del av en fastighet skall upptagas till det värde den kan anses äga vid ett uthålligt skogsbruk.

Den metod, som för närvarande gäller för uträkning av detta värde, rör sig med tre faktorer, vilka på visst i skogsvärderingsinstruktionen angivet sätt utgöra beräkningsgrunden för bestämmande av mark- respektive skogsvärde. Av dessa faktorer, markens produktionsförmåga — boniteten — ett på visst sätt uträknat rotvärde, samt den växande skogens tillstånd och beskaffenhet — den relativa skogstillgången — har den sistnämnda varit svårast att rätt bedöma. Under de fem fastighetstaxeringar, metoden använts, har dock ett allt säkrare material erhållits. Den uppenbara undervärdering, som förelåg vid de tidigare fastighetstaxeringarna beträffande (frånsett skogsmarksarealen varom här icke är fråga) bonitet och relativ skogstillgång har numera i stort sett övervunnits. Sålunda har siffran för bonitet höjts från 2,23 vid 1938 års taxering till 2,47 år 1945, eller med 11 $\%$. Motsvarande siffror för relativa skogstillgången äro 0,73 respektive 0,76. För åren 1928 och 1933 voro siffrorna 0,64 respektive 0,70. Denna faktor har sålunda höjts vid varje taxering, vilket dock icke utesluter att den fortfarande kan vara undervärderad. Se härom SOU 1950: 34.

Då fastighetstaxeringen ej blott tjänar som underlag för den kommunala fastighetsskatten utan även utgör en viktig faktor för fastighetskrediten, varjämte den påverkar den statliga förmögenhetsbeskattningen, är det av vikt att fastigheternas värde uppskattas på sådant sätt att det åsatta taxeringsvärdet blir rättvisande.

De tidigare skogstaxeringarna ha i detta avseende ansetts behäftade med vissa svagheter, särskilt avseende reglerna för den relativa skogstillgångens bestämmande. Kungl. Maj:t uppdrog därför åt domänstyrelsen att verkställa en undersökning om ändring i grunderna för värdering av skogsmark och växande skog. Förslag härom avlämnades den 13 juli 1941. Efter överarbetning i finansdepartementet förelades förslaget 1944 års riksdag. Bevillningsutskottet anförde då, att den nya metoden ägde visst företräde, *därest erforderliga primäruppgifter vore för handen*. Den nya metoden syntes *under angiven förutsättning* innebära en viss garanti för en riktigare avvägning av taxeringsvärdet. Utskottet fann sig dock icke kunna förorda den nya metoden, dels på grund av att det förutsatta primärmaterialet saknades, dels därför att mycket stora, praktiska svårigheter måste möta vid en övergång till denna nya metod. En betydelsefull ändring gjordes dock såtillvida som en uppskattning av virkesförrådet per hektar — även om den måste bli summarisk — alltid skulle företagas. Den relativa skogstillgången skulle bedömas med hänsyn till förhållandet mellan befintligt virkesförråd och det virkesförråd, som motsvarade den s. k. normalskogen. Vid 1945 års taxering användes alltså med denna ändring den tidigare metoden. Taxeringen resulterade i en höjning från 1938 av skogsmarksvärdet med 217 594 700 kronor, eller 45,4 %, hektarvärdet höjdes 47 %. Värdet av växande skog höjdes 844 283 600 kronor, eller med 53,3 %.

Kungl. Maj:t har nu i proposition nr 39 föreslagit nya grunder för taxering av skogsmark och växande skog. Förslaget bygger på en av 1947 års skogstaxeringssakkunniga företagen utredning, SOU 1949:60. Om denna utredning säga de sakkunniga själva (sid. 74), att vissa delar ingalunda äro i och för sig lättillgängliga för tanken. Beskattningsnämnderna anses dock kunna utan olägenhet uraktlåta att närmare tränga in i dessa sammanhang. På s. 60 erkänna de sakkunniga, att efter den skedda ändringen i gällande metod skillnaden mellan denna och den nya metoden kommit att framstå som mindre i ögonen fallande.

Den nya metoden innebär i stort sett, att i stället för *en* felkälla — bedömningen av den relativa skogstillgången — införes ett flertal felkällor, då det gäller att uppskattningsvis uppdelna skogsbeståndet i trädslagsklasser samt vidare varje trädslagsklass i förrådsgrupper. För beräkning av markvärdefaktor och skogsvärdefaktor bliva beskattningsnämnderna helt beroende av centralt upprättade tabellverk, vilkas riktighet helt undandraget sig beskattningsnämndernas bedömande. De sakkunniga beteckna även (s. 62) detta som en nackdel, medan nu gällande metod i det särskilda fallet i viss mån tillåter ett efter omständigheterna avpassat bedömande.

De sakkunnigas förslag har också vid remissbehandlingen utsatts för skarp kritik. Det kanske härvid märkligaste är, att domänstyrelsen bestämt avstyrker införandet av den metod styrelsen själv medverkat till att ut-

forma. Anledningen härtill synes vara, att domänstyrelsen funnit att metoden i vissa fall kan ge en avsevärd övervärdering (se prop. s. 56). Ur styrelsens yttrande kan också citeras: »om ett avkastningsvärde för skog skall — — — fastställas genom formler, vilkas innebörd ej kan förstås av de tillämpande organen, bliva möjligheterna för dessa att justera ojämnheter i taxeringen — och sådana kunna aldrig undvikas — mycket små». Skogsvårdsstyrelsen i Jämtlands län anför härom, att taxeringsarbetet bleve en trossak och icke en förståndssak.

Vida allvarigare är emellertid, att den föreslagna nya metoden ingalunda ger någon säker grund för att taxeringarna bliva riktigare. Professor Streyffert framhåller, att en felbedömning av t. ex. förekomsten av gran — granskogsprocenten — eventuellt kunde ge en felaktig taxering fullt lika stor som en felbedömning av den relativa skogstillgången. Det låter mycket väl tänka sig, att i det enskilda fallet det schablonmässigt erhållna avkastningsvärdet i så betydande utsträckning avviker från det verkliga, att det komme att framstå som en orättvisa.

Varken i propositionen eller i de sakkunnigas utredning finnas belägg för att saluvärden år 1945 visa en utpräglad avvikelse från de taxeringsvärden, som nämnda år framkommit med nu gällande metod. Skogsstyrelsen framhåller med en viss skärpa, att de starkt differentierade tabellerna och deras exakta siffervärden skenbart gäve intryck av en noggrannhet, som med kännedom om de förenklingar, som låge bakom, förefölle något överdriven och illa rimmade med osäkerheten i det material, på vilket de skulle tillämpas. Uppenbarligen måste en osäkerhet på detta område eller en övervärdering menligt inverka på förtroendet för åsatta taxeringsvärdens riktighet.

Ytterligare må i detta sammanhang påpekas det starkt ökade arbetet för i första hand beredningsnämndernas ordförande. Av provtaxeringsnämndernas yttranden framgår, att behovet av biträde med räknemaskin vore angeläget. Detsamma framhålles av länsstyrelsen i Jämtlands län. Med tanke på svårigheterna att över huvud taget erhålla kvalificerade personer för uppdraget som ordförande i beskattningsnämnd kan det ifrågasättas, om en fastighetstaxering med den nya beräkningsmetoden över huvud taget låter sig genomföra. Den belastning, som komme att åvila de fåtaliga skogstjänstemännen ute i länen, torde också bliva av den storleksordning, att arbetet icke kan medhinnas. Det förtjänar understrykas, att beredningsnämnderna i högre grad än tidigare bli beroende av skogssakkunnigt biträde. Den största hänsyn bör enligt vår mening i detta avseende tagas till avstyrkandena från skogsstyrelsen, skogsvårdsstyrelser, överjägmästare, länsskogvaktareförbundet och taxeringsnämndsordförandenas förbund.

Då — som skogsstyrelsen framhåller — inga allvarliga *principiella* invändningar kunna riktas mot nu gällande metod — tvärtom torde den gäl-

lande metoden *i princip vara riktig* — syntes eventuella brister i huvudsak bero på *tillämpningen*. Då denna, som ovan framhållits, för varje taxering kunnat tillgodogöra sig vunna erfarenheter, synes nu ingen anledning föreligga att vid 1952 års fastighetstaxering övergiva densamma, detta så mycket hellre som metoden nu är allmänt känd och tillvunnit sig förtroende bland allmänheten.

På grund av vad sålunda anförts hemställa vi,

att riksdagen måtte avslå Kungl. Maj:ts förevarande proposition nr 39.

Stockholm den 27 februari 1951.

Gunnar Spetz.

P. J. Näslund.

Hugo Oswald.